

Полтавський державний аграрний університет

**МАТЕРІАЛИ
ІУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ (З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТТЮ)
«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН»
21 ЖОВТНЯ 2021 Р.
М. ПОЛТАВА**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ (М. КОНІН, ПОЛЬЩА)
ІНЖИНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАПОРІЖСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ
ЕКОНОМІКИ»
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»
УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛОВІ
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВІ ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХУЛУНБУІРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (АРВМ, Г. Хайлар, КНР)**

**Федерація професійних
бухгалтерів та аудиторів
України**

**Полтавський державний
аграрний університет**

**Факультет
обліку та фінансів**

МАТЕРІАЛИ

**УІ Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)**

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН»

21 жовтня 2021 р.

м. Полтава

УДК 657
П 48

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : матеріали УІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 21 жовтня 2021р.) / за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАУ, 2021. 641 с.

***Посвідчення УкрІНТЕІ № 56
від 21.01.2021 р.***

***Затверджено до друку Вченою радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 2 від 18.10.2021 р.)***

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та оподаткування підприємств аграрної сфери.

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори. Редакційна колегія може не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

© Полтавський державний аграрний університет, 2021
© Колектив авторів

Редакційна колегія

Валентина АРАНЧІЙ – кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна).

Олена ВОРОНОВСЬКА – к.е.н., професор факультету економіки та управління Хулунбуїрського університету (г. Хайлар, КНР)

Людмила ДОРОГАНЬ-ПИСАРЕНКО – кандидат економічних наук, професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Валерій ЖУК – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України (м. Київ, Україна);

Владислав ЗЕЛІКМАН – кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Національної металургійної академії України (м. Дніпро, Україна);

Артур ЗИМНІЙ – доктор наук, професор, ректор Державної вищої професійної школи в Коніні (м. Конін, Польща);

Тетяна МАРЕНИЧ – доктор економічних наук, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету (м. Харків, Україна).

Лариса МАРМУЛЬ – заслужений працівник освіти України, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, Університет Григорія Сковороди в Переяславі (м. Переяслав, Україна)

Тетяна МЕЛІХОВА – д.е.н., професор, Завідуючий кафедрою обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту Запорізького національного університету

Володимир МЕТЕЛИЦЯ – доктор економічних наук, директор Інституту обліку та фінансів Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» НААН (м. Київ, Україна);

Інна НАЗАРЕНКО – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування Сумського національного аграрного університету (м. Суми, Україна);

Сергій ОСТАПЧУК – головний редактор журналу «Облік і фінанси», кандидат економічних наук Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (м. Київ, Україна).

Катерина ПИЛИПЕНКО – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Валерій ПЛАКСІЄНКО – академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Оксана ПРОКОПИШИН – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного аграрного університету (м. Львів, Україна);

Наталія ТАНКЛЕВСЬКА – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів Херсонський ДАЕУ (м. Херсон, Україна);

Тетяна ЧЕРНЯВСЬКА – доктор наук, професор, Державна вища професійна школа в Коніні (м. Конін, Польща);

Світлана ЩЕРБАТЮК – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету бухгалтерського обліку Гродненського державного аграрного університету (м. Гродно, Республіка Білорусь);

Наталія РУНЧЕВА – доктор економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та наукової роботи ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», (м. Бердянськ, Україна).

Ю. М. Тютюнник, к.е.н., доцент,
професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
А. Я. Завальнюк, здобувач вищої освіти ступеня
«Магістр» спеціальності 071 Облік і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
(м. Полтава, Україна)

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕТЕРМІНОВАНОГО ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ КОЕФІЦІЄНТІВ ЛІКВІДНОСТІ В МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація: розглянуті порядок розрахунку, економічний зміст та нормативні значення показників оцінювання статичної платоспроможності, наведені практичні аспекти методики детермінованого факторного аналізу коефіцієнтів ліквідності в малому підприємстві.

Ключові слова: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності, детермінований факторний аналіз, кратна модель, спосіб ланцюгових підстановок.

У загальному розумінні категорія платоспроможності характеризує здатність підприємства до вчасного і повного виконання своїх платіжних зобов'язань (задовольняти платіжні вимоги постачальників, сплачувати проценти і повертати кредити, виплачувати заробітну плату, вносити платежі до бюджету та спеціальних фондів тощо). Для комплексного оцінювання статичної платоспроможності суб'єктів господарювання на дату складання балансу використовується система відносних показників – коефіцієнтів ліквідності (платоспроможності). В малих підприємствах їх розрахунок проводиться за інформацією форми № 1-м «Баланс», складеної відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» (табл. 1).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена активами, що мають абсолютну ліквідність: грошовими коштами і поточними фінансовими інвестиціями. Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена не лише за рахунок високоліквідних активів, але й очікуваних надходжень від дебіторів. Коефіцієнт загальної ліквідності, як найбільш

комплексний показник оцінювання платоспроможності підприємства, визначається відношенням усіх оборотних активів до поточних зобов'язань [1].

Таблиця 1

**Відносні показники оцінювання статичної платоспроможності
малого підприємства**

Показник	Економічний зміст	Порядок розрахунку за даними форми № 1-м (рядки)	Нормативне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	[Гроші та їх еквіваленти]+ +[Поточні фінансові інвестиції] Поточні зобов'язання	1160+1165 1695	$\geq 0,2$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	[Гроші та їх еквіваленти]+[Поточні фінансові інвестиції]+[Поточна дебіторська заборгованість] Поточні зобов'язання	сума із 1125 по 1165 (без 1136) 1695	$\geq 0,7$
Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи Поточні зобов'язання	1195 1695	$\geq 1,0$

Важливе значення у фінансовому аналізі має використання методик факторного аналізу для визначення впливу факторних показників на зміну результативних фінансово-економічних показників. Наприклад, детермінований факторний аналіз коефіцієнта абсолютної ліквідності пропонуємо проводити за допомогою кратної моделі:

$$КЛ = Г \div ПЗ, \quad (1)$$

де КЛ – коефіцієнт абсолютної ліквідності;

Г – гроші та їх еквіваленти;

ПЗ – поточні зобов'язання.

За вихідною інформацією форми № 1-м «Баланс» проведемо факторний аналіз коефіцієнта абсолютної ліквідності у ТОВ «Яріс. Системні технології дистрибуції» за 2019-2020 рр., використавши для розрахунків спосіб ланцюгових підстановок (табл. 2).

За даними табл. 2 розраховуємо умовне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності ($КЛ_{ум}$):

$$КЛ_{ум} = Г_1 \div ПЗ_0, \quad (2)$$

де $Г_1$ – гроші та їх еквіваленти 2020 р.;

$ПЗ_0$ – поточні зобов'язання 2019 р.

$$КЛ_{ум} = 81,0 \div 2538,7 = 0,032.$$

Таблиця 2

Вихідна інформація для факторного аналізу коефіцієнта абсолютної ліквідності у ТОВ «Яріс. Системні технології дистрибуції» за 2019-2020 рр.

Показник	Умовне позначення	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)	
				абсолютне	відносне, %
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн	Г	129,6	81,0	-48,6	-37,5
Поточні зобов'язання, тис. грн	ПЗ	2538,7	1910,7	-628,0	-24,7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	КЛ	0,051	0,042	-0,009	-17,6

Тоді, загальна зміна (+,-) коефіцієнта абсолютної ліквідності в 2020 р. порівняно з 2019 р.:

$$\Delta КЛ = КЛ_1 - КЛ_0, \quad (3)$$

$$\Delta КЛ = 0,042 - 0,051 = -0,009,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) грошей та їх еквівалентів:

$$\Delta КЛ_Г = КЛ_{ум} - КЛ_0, \quad (4)$$

$$\Delta КЛ_Г = 0,032 - 0,051 = -0,019;$$

2) поточних зобов'язань:

$$\Delta КЛ_{ПЗ} = КЛ_1 - КЛ_{ум}, \quad (5)$$

$$\Delta КЛ_{ПЗ} = 0,042 - 0,032 = +0,010.$$

Отже, зниження коефіцієнта абсолютної ліквідності з 0,051 у 2019 р. до 0,042 у 2020 р., тобто на 0,009 (17,6 %), відбулося під впливом таких факторів. Унаслідок зменшення грошей та їх еквівалентів на 48,6 тис. грн (37,5 %) коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився на 0,019. Водночас завдяки зменшенню поточних зобов'язань на 628,0 тис. грн (24,7 %) коефіцієнт абсолютної ліквідності підвищився на 0,010. Таким чином, єдиним фактором негативної динаміки коефіцієнта абсолютної ліквідності стало зменшення

грошей та їх еквівалентів як високоліквідних активів.

Далі за інформацією табл. 3 визначимо вплив факторів на зміну коефіцієнта загальної ліквідності.

Таблиця 3

Вихідна інформація для факторного аналізу коефіцієнта загальної ліквідності у ТОВ «Яріс. Системні технології дистрибуції» за 2019-2020 рр.

Показник	Умовне позначення	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)	
				абсолютне	відносне, %
Оборотні активи, тис. грн	ОА	3100,1	3988,4	+888,3	+28,7
Поточні зобов'язання, тис. грн	ПЗ	2538,7	1910,7	-628,0	-24,7
Коефіцієнт загальної ліквідності	КЗЛ	1,221	2,087	+0,866	+70,9

Модель факторного аналізу коефіцієнта загальної ліквідності [2, с. 151]:

$$КЗЛ = ОА \div ПЗ. \quad (6)$$

За даними табл. 3 розраховуємо умовне значення коефіцієнта загальної ліквідності:

$$КЗЛ_{ум} = ОА_1 \div ПЗ_0, \quad (7)$$

353

де $ОА_1$ – оборотні активи 2020 р.;

$ПЗ_0$ – поточні зобов'язання 2019 р.

$$КЗЛ_{ум} = 3988,4 \div 2538,7 = 1,571.$$

Тоді, загальна зміна (+,-) коефіцієнта загальної ліквідності в 2020 р. порівняно з 2019 р.:

$$\Delta КЗЛ = КЗЛ_1 - КЗЛ_0; \quad (8)$$

$$\Delta КЗЛ = 2,087 - 1,221 = +0,866,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) оборотних активів:

$$\Delta КЗЛ_{ОА} = КЗЛ_{ум} - КЗЛ_0; \quad (9)$$

$$\Delta КЗЛ_{ОА} = 1,571 - 1,221 = +0,350;$$

2) поточних зобов'язань:

$$\Delta КЗЛ_{ПЗ} = КЗЛ_1 - КЗЛ_{ум}; \quad (10)$$

$$\Delta КЗЛ_{ПЗ} = 2,087 - 1,571 = +0,516.$$

Отже, підвищення коефіцієнта загальної ліквідності з 1,221 у 2019 р. до 2,087 у 2020 р., тобто на 0,866 (70,9 %), відбулося під впливом таких факторів. За рахунок збільшення оборотних активів на 888,3 тис. грн (28,7 %) коефіцієнт загальної ліквідності підвищився на 0,350. Водночас зменшення поточних зобов'язань на 628,0 тис. грн (24,7 %) забезпечило підвищення коефіцієнта загальної ліквідності на 0,516. Частка впливу фактора оборотних активів у загальному підвищенні коефіцієнта загальної ліквідності становила 40,4 %, а частка впливу фактора поточних зобов'язань – відповідно 59,6 %. Таким чином, головним фактором позитивної динаміки коефіцієнта загальної ліквідності стало зменшення поточних зобов'язань.

Результати розрахунку та факторного аналізу показників оцінювання статичної платоспроможності малих підприємств використовуються під час обґрунтування шляхів забезпечення стабільного функціонування суб'єктів господарювання у ринковому економічному середовищі.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: наказ Міністерства економіки України від 19 січня 2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26 жовтня 2010 р. № 1361). URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=111503bd-ca7f-4dee-b07c-c66c2aa28e03&title> (дата звернення 08.10.2021).

2. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.